

то бѣше толковъ далечъ мѣсто и отвѣдъ морето, ще минавами прѣзъ толкова свѣтъ, гдѣ ще помнѣ азъ, кое какъ се казва, толковъ села и мѣста, ами до като знамъ да пишѣ — азъ пишѣхъ *трисагито* (пеменика) на майка си, да го чете поца на задушница, — защо да не записвамъ едно подиръ друго имената на села и градове. Дѣтински умъ, но това сериозно ме занимаваше тогива, само че небрѣжихъ редовното му изпълнение. Но за това пѣкъ всичко помняхъ. Когато двѣ години подиръ завръщанието ми отъ хаджилѣкъ азъ научихъ граматическо правописание да пишѣ *славено-болгарски* при даскалъ Пеня на новооткритото бѣлгарско училище въ двора на църквата св. Николая, написахъ колкото щете съ дѣтински стилъ *Хаджийското си пѣтувание* съ неговитѣ прѣмѣждия, надраскахъ и нѣкои рисунки отъ приумица на видени мѣстности, градове, *гимии* и *вампори*. Нѣкои отъ тѣзи писменни забавления въ подвързани книжки се намиратъ спазени въ книжата ми, доказателство дори и прѣдъ моитѣ очи за наклонността ми още отъ дѣтинство да се занимавамъ съ книгата.

А имаше и за какво да описвамъ *хаджилѣка си*. Тогивашното пѣтувание за *Божи-гробъ*, прѣзъ гори и поля съ биволски кола, и прѣзъ море на *гимия*, бѣше рискована работа. Отъ опасности по сухо и по море не бѣше лишено и нашето хаджийско пѣтувание. Въ Тракийското поле, отвѣдъ гр. Димотика се случи полски пожаръ; цѣло денонощие пламъцитѣ помитахъ сухата трѣва на полето и на горитѣ, съ каквото друго попадваше на прѣдѣ имъ, та бѣха доста загашени и колата ни отъ тѣхъ, и едва ли не ги запалиха. Цѣлата нощ прѣкарахми върху пепела на изгореното поле и гледахми на пожарнитѣ пламъци, които се простираха по цѣлия видимъ хоризонтъ. А въ морето друга бѣда. Паракодътъ ни, на който се качихми отъ Калиполъ — *Триести-вампору*, както чувахъ да го наричатъ — засѣдна на миса при Пѣфосъ — на сѣверо-западния край на острова Кипросъ, и не бѣше малка опасността да се издавимъ въ морето. И колко още прѣдмети и паметни събития имаше моя хаджилѣкъ, който съмъ описалъ съ дѣтинско впечатление и ученическо перо въ всичкитѣ имъ подробности за отиванье и връщанье.

Но ази единадесетогодишенъ, най-малкия отъ всичкитѣ хаджии, имахъ между тѣхъ извѣстно значение. Въ цѣлия хаджийски *керванъ*, състоящъ отъ десетина кола, само азъ единъ